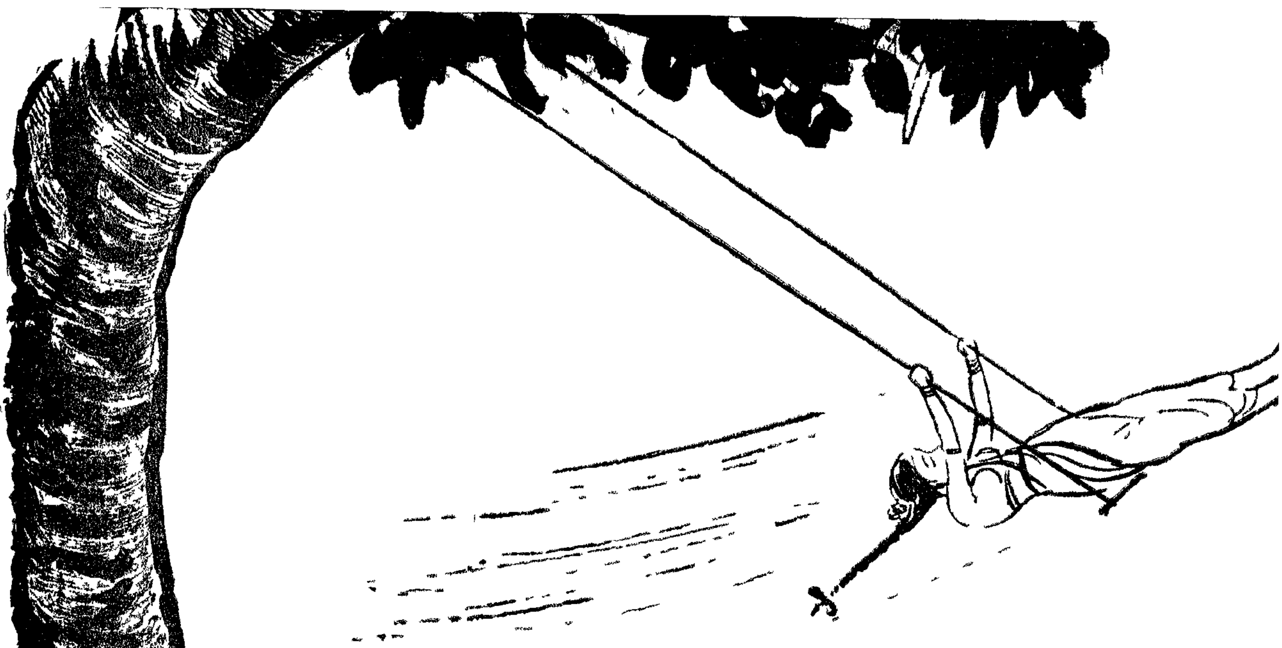

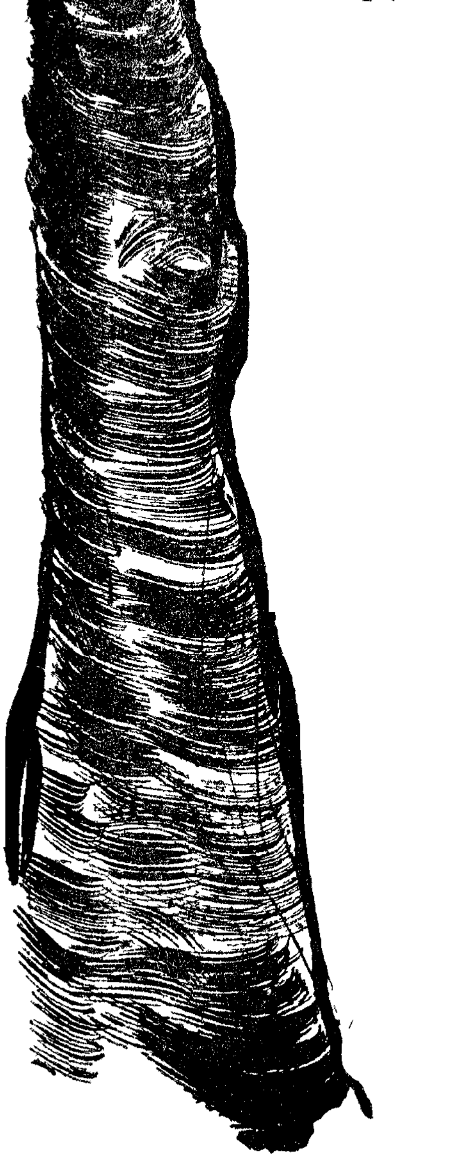

కన్నె ముత్తం

అట్లతద్దోయ్

ఇంకా బారెడు పొద్దుండగానే గోరింటాకు పెట్టేసుకున్నారు చిన్న తలులూ చిట్టి తల్లులూను దబ్బదబ్బున పెట్టేసుకుంటే, దబ్బున వేళ్లు పండిపోతాయి అప్పుడేమో, చేతులు కడిగేసుకుని, పండిన వేళ్లు, అరచేతి సిరీ అమ్మకీ నాన్నకీ అవ్వకీ తాతకీ చూపించేసి, దబ్బున నిద్రపోతే, మళ్లీ తెల్లారుగట్లే దబ్బునలేచి ఆటలకి బయల్దేరచ్చు గోరింటాకు పెట్టుకున్న దగ్గర్నించి,తీసేసేవరకూ అసలేం తోచదు పండిందా లేదా? ఎంత పండింది? ఎలా ఉంది? అని మనసు తహతహ లాడుతుంది మనసు తహతహ లాడించని మనం తొందరపడి గోరింటాకు తీసేస్తే వేళ్లు లేతగానే పండుతాయి తీరా ఓసారి తీసేశాక మళ్లా వేసుకున్నా మరింక పండను సునుండీ! దేనికైనా సరే తొందరకూడ దన్నారందుకే తొందర పడితే, మొగలీ పువ్వంటి మొగుణ్ణిమ్మంటే, ముసలి మొగుడే దొరుకుతాడు...

అనగానగా అనగా వినగా వినగా,కథ
ఒక ఊళ్లో ఐగురు నేస్తాలున్నారు
ఒక పిల్లేమో రాచవారి చిన్నది, ఇం
అమ్మాయి బ్రాహ్మణ పడుచు, అలా
శ్రేష్ఠి కుమార్తె, సేనాపతి కూతురు,
సాలెవా రమ్మాయీని అట్లతద్దె వచ్చింది
రోజు పొద్దున్నే లేచి, ఉట్టికింది వ
ఎందకొట్టాతి వేసి, ఎవండో, ఆటకి రం
అని ఒకళ్ళ నొకళ్లు పిల్చుకుని తోట
వెన్నెల పప్పులూ, దాగుడు మూత
ఆడుకున్నారు పుర్రపువ్వంటి వెన్నె
అలా అలా కరిగిపోయి తెల్లగా తెల్లారిం
'అమ్మకడుపు చల్లగా 'అత్త[illegible]కడుపు
చల్లగా' తలంట్లు పోసుకుని, దక్క
కొత్తబట్టలు కట్టుకుని, ఆగారం నగలు
కున్నారు ఐగురూ ముద్ద బంతిపూ
రథాలలా నిండుగా, తల్లిదండ్రుల కంట
పండుగ్గా ముస్తాబై తాంబూలాలు వేసుకు
నాలిక ఎలా పండాయో, చూసుకు ముది
పోతూ మురిపించు

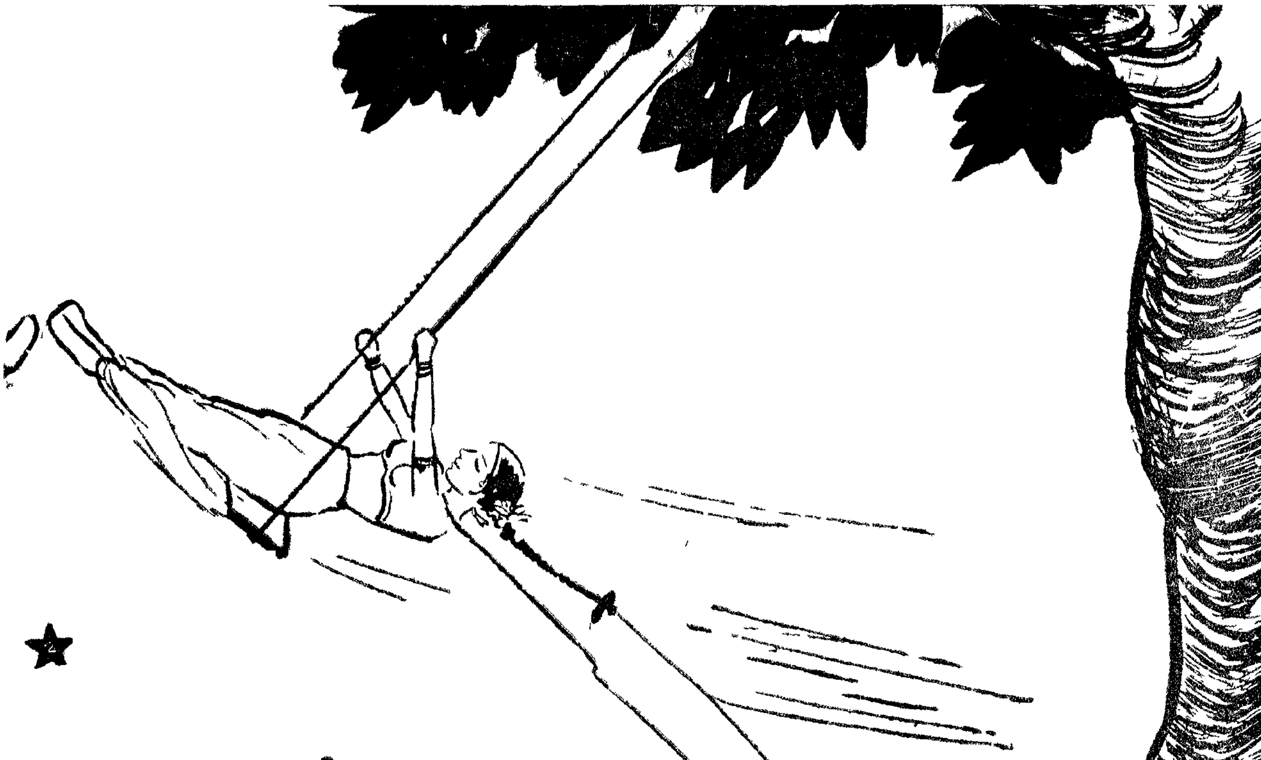

ు దుల నోము

ఆరట్లోయ్!!

ఊయ్యాలలో ఊరేగబోయారు. తిరిగి తిరిగి ఊరేగి రెండుఝాముల వేళకి అలసి సొలసి ఇలుచేరారు అమ్మా ఆకలేఅంది రాచవారి చిన్నది కూడ దమ్మడూ అంది వాళ్ళమ్మ సందెవేళదాకా ఆగి, చంద మామమాసి మరీ బువ్వతిన్నాలమ్మ అంది లాలనగా సందెవాలినా, చందమామ ఎంతికీ రావటంలేదు

రాచవారి చిన్నది ఆకలితో వకనకలాడు తూంది వాళ్ళన్నమనసు వెన్నలై కరిగి పోయింది

ఏడుమల్లెపూల ఎత్తున్న, సుకుమారి ఈ రాకుమారి అలా కష్టపడడం చూడలేక పోయాడు

అపళంగా ఆరిగడ్డిమూరాన మంటవేసి, ఆ ఎరుపుచాయలు అద్దంలోపటి, 'చెల్లెమ్మా మాడిదిగో చందమామ, ఇంక బువ్వతినమ్మ' అన్నాడు ఆ అమ్మాయి తినేసింది

అంతే ఇంకేముంది. తన నేస్తాలకి తోటి వాళ్ళందరికీ మొగలిపువ్వంటి మొగుళ్లు దొరికితే, ఈ రాచవారి పడుచుకిమాత్రం పడుచు పిల్లాడు దొరకాడుకాదు ముసిలి మొగుడొచ్చాడు

ఆ బాల ముత్తైదుమనసు అదుమటించి పోయింది 'నేనేపాపం చేస్తినమ్మ అని వాపోయింది

ఆనాడు పార్వతీపరమేశ్వరులు ఆకన్నెకు కలలో దర్శనమిచ్చారు

'ఓబాలా నీ వానాడు అట్లతదియ నోము నాడు, మీ అన్నమాటలు నమ్మి వ్రతం పూర్తి కాకుండా అన్నం తిన్నావు ఆ ఉల్లంఘన ఫలితమే ఇది ఈసారినుండి పదేళ్ళు భక్తి శ్రద్ధలతో ఆ నోమునోచుకో" అని చెప్పి అక్షతలిచ్చారు.

ఆ పడుచు, కలతెలిసి, లేచి చూచేవరకు ఆమె చేతి అక్షతలు నిలచేఉన్నాయి ఇంకేముంది! ఆ అక్షతలను భర్తశిరాన ధరించేవరకూ పదహారేళ్ళ బాలాకుమారుడై నవమోహనాంగుడై ఎదుటనిలచాడు!

(48-వ పేజీ చూడండి)

★ అట్లతద్దోయ్! ఆరట్లోయ్!! ★

(29 వ పేజీ తరువాయి)

ఓహో అన్నారంతా ఔరా అన్నారంతా

ఆ చిన్నది ఆ తరువాత శ్రద్ధాభక్తులతో ఆ నోము పదేళ్లు నోచి, అపచారం లవలేశం లేకుండా ఉద్యాపన చేసుకుంది. ఆమె నోచిన నోము నే అందరూ నోచారు ..

అట్ల తదియ ప్రతి ఏటా ఆశ్వయుజ బహుళ తదియనాడు వస్తుంది.

కన్నె పడుచులూ ముత్తయిదువలూ కూడా ఐదోతనం కోసం ఆ నోము పడతారు. ఆ రోజు తెల్లవారు ఝామునే లేచి వేడన్నం, పెసడం, నూలుపొడుం, లేదా కందిపొడుం, మాగుడు పులుసూ, తోడు పెరుగూ వేసుకుని, అచ్చట్లూ ముచ్చట్లూ ఆడుకుంటూ అరగిస్తారు. ఆపైన తాంబూలం వేసుకుని ఆటలాడబోతారు. వీధుల్లో ఆడుకోవడం గగనమే అనుకోండి. ఊళ్లో అల్లరి సజ్జంతా పల్లేరుకాయలూ సరంజామా పట్టుకు తిరుగుతూ ఉంటుందేమో, ఆడపిల్లలు బహు జాగర్తగా ఉంటారు. ఆ రోజున ఊళ్లో పోకిరీ సజ్జుపని పైరు పచ్చీసుగా ఉంటుంది పట్టపగ్గాలుండవు మంగలికొట్టు బోర్డు పీకి దర్జీగారి యింటికి తగిలించేసే వాళ్లూ, పెంకె ఘటాల్ని మంచాల పళంగా శ్మశానానికి మోసేసేవాళ్లూ—వాళ్ళ అల్లరి చెప్ప తరంగాదు

సరే ఈ ఆడపిల్లలు ఇలా పెరళ్ళలోనూ తోటల్లోనూ ఆడుకుంటారు

తెల్లగా తెల్లారేక, తలంటి పోసుకుని ముస్తాబై, మళ్లీ పాలూ, పళ్లో పుచ్చుకుని తాంబూలం వేసుకుంటారు సాయంత్రం పూజయేవరకూ అన్నంమాత్రం తినకూడదు పళ్ళూ పాలూ పుచ్చుకోవచ్చు. పూర్తిగా ఉపోషం ఉంటారు కొందరు

సాయంత్రంలోగా కనీసం ఏడు తాంబూలాలు వేసుకోవాలి ఏడు చోట్లకెళ్ళి ఉయ్యాల లూగిరావాలి. ఉయ్యాలల దగ్గిర ఇంక కయ్యాలు చెప్పతరంగాదు ఉత్తుత్తికయ్యాలే అనుకోండి.

ఇంక ఉయ్యాలల ఎక్కేక, పెళ్ళయిన పిల్ల అయితే, మొగుడి పేరు గట్టిగా చెప్పే వరకూ, ఉక్కిరి బిక్కిరై పోయేలా ఊచేస్తారు అపమని మొత్తుకున్నా ఆపరు

సందెవేళ దీపాలు పెట్టాక స్నానంచేసి తులసి కోటకి పూజచెయ్యాలి. అప్పుడు అట్లుపోసి, తిమ్మనంచేసి చంద్రోదయం కాగానే నైవేద్య పెడతారు తరవాత దండనాలు పెట్టాలి అప్పుడు ఈ పాటపాడుతారు

దైవ దండ నా దేవ
దండనా కలిగి ఉండాలి
తల్లి దండనా, తండ్రి
దండనా కలిగి ఉండాలి
భర్త దండనా, పుత్ర దండనా
కలిగి ఉండాలి
వెయ్యేళ్లాయువు, ఐదో
తనమూ కలిగి ఉండాలి

రెండు చేతులా పిడికిడేసి బియ్యంపట్టి, కుడిపిడికిలి ఎడం వేపుకి, ఎడమ పిడికిలి కుడివేపు వచ్చేలా ఓ చెయ్యిమీద ఇంకో చెయ్యి పెట్టి ఒక్కొక్క చరణం పాటగానే ఆ బియ్యం క్రింద పోసెయ్యాలి మళ్లీ మరో పిడికెడేసి బియ్యం తీసుకోవాలి ఇలా దండనాలయ్యాక బ్రాహ్మణికి ఆ బియ్యం, తాంబూలం దక్షిణ ఇచ్చి దండం పెట్టాలి.

తరవాత పద[illegible]కు మంది ముత్తైదువల్ని పిలిచి పదకొం[illegible] అట్లు, తాంబూలాలు వాయనం ఇవ్వాలి అప్పుడు నోము నోచే వారు కథ చెప్పుకొని, అక్షింతలు వేసుకొని, అట్లుతిని, తాంబూలం వేసుకోవాలి ఇలా పదేళ్లు చేశాక పదకొండో ఏట ఉద్యాపన చేసుకోవాలి

ఆ ఏడాది విదియనాడు పదకొండుగురు ముత్తైదువులకు తలంటి నీళ్లు పోయించాలి తదియ నాడు తెల్లవారకుండా వంటచేసి వారికి భోజనం పెట్టాలి మధ్యాహ్నం బ్రాహ్మణుడిని సత్కరించాలి. చంద్రోదయం అయిన తరువాత పదకొండుగురు ముత్తైదువలకు పదకొండేసి అట్లూ, పళ్లూ, రవికెల గుడ్డ, తాంబూలం పెట్టి వాయనం ఇవ్వాలి మరో వాయనం మీద పన్నెండు పిండికుండల్లో జ్యోతులు వెలిగించి, చంద్రుడికి చూపించాలి ఆ తరువాత కథ చెప్పుకొని, (పైన చెప్పినది,) బ్రాహ్మణుడికి దక్షిణ తాంబూలాలిచ్చి ఆపైన భోజనం చెయ్యాలి. ఈ ఉద్యాపన తదియనాడు చేసుకో వీలు లేక పోతే కొందరు పెళ్ళిళ్లు జరిగి నపుడు చేసుకొంటారు.

అట్లతద్దోయ్
ఆరట్లోయ్
ముద్దపప్పోయ్
మూడట్లోయ్ ★

మంజులూరి పర్వతవర్ధని.

కొరవాలిన వస్తువు

డోర్ కర్టెన్లుగా చేసుకోవచ్చు. మరీ బొత్తిగా అంతపెద్ద కర్టెన్లకి సరిపడకపోతే కిటికీలకి కర్టెన్లు చేసుకోవచ్చు ఇవి బాగుంటాయి మీకు చేతనొస్తే మంచి యెంబ్రాయిడరీ డిజైన్ వేసుకోవచ్చు

ఇంకోటి. అవి చిరిగిపోతే, మళ్లా ఆ లేసులూ అవీ తీసి జాగర్త చెయ్యొచ్చు మరో దానికి వాడడానికి ఇలా వద్దనుకుంటే ఇంకోలా చేస్తే సరి. చక్కగా, నాలుగేసి పాతచీరలు కలిపితే, మంచి ఒత్తుగా బొంత కుట్టుకోవచ్చు పది రూపాయలిస్తే కొత్త చీరొచ్చేగాని, లక్ష గుమ్మరించినా పాత గుడ్డ దొరకదంటారు

ఇలాగే ఇంకోటి మాటవరసకి చెప్తున్నాను విరిగిపోయిన గంటెకాడ ఒకటి ఉందనుకోండి. పనికిరాదనేవాళ్లు పారేస్తారు అలాకాదు అనుకున్నవాళ్లు, ఏ వంటింటి తూములోనో తుక్కు చేరితే, తోయ్యడానికి వాడుతారు అలాంటిదే ఇంకో గంటె విరిగితే అప్పుడేం చేస్తారు?

సమంగా ఈలాట ప్రశ్న వేస్తే మాతోటి కోడలొకావిడ ఇంకో గంటె ఉంటే ఇంకోతూముకోసం వాడుకోవచ్చునని సులువుగా జవాబు చెప్పింది

ఇది వింటే ఒక కథ జ్ఞాపకం వస్తుంది ఒకడు పందుల్ని పెంచుతున్నాడుట ఆ పందులదొడ్డి గోడకి వాడు ఒక పెద్ద గుమ్మం, ఒక చిన్న గుమ్మంకూడా పెటించాడు ఎందుకురా అబ్బీ రెండు గుమ్మాలని వాటికి చిన్నగుమ్మమూను అని చెప్పాడుట అడిగితే, పెదవాటికి పెద్ద గుమ్మం, చిన్న

ఇంతకీ ఆ రెండో గంటెని ఎలా వాడచ్చును? మా పిల్లలు ఏంచేశారో చెప్తాను ఆ గంటెకాడకి ఈతాకులతో గట్టి తొడుగులాటిది అల్లేరు ఈ చివర ఓ ఎర్రటి గుడ్డ పేలికని పటకాలా చుట్టేరు. మరోకొసని, దర్జీదుకాణంలోంచి తెచ్చిన సన్నపాటి గుడ్డపేలికలతో కుచ్చులాటిది కట్టారు దాంతో అలమారాలూ, బల్లలూ అవీ చక్కగా దులుపుకోవచ్చు క్రమక్కా కాదు కాబట్టి అది అలా పడుంటుంది

నేను మొన్న ఇలాగే ఈ సంగతి చెప్తుంటే ఓ పదేళ్ల కుంటడు, విరిగిపోయిన సూదిముక్కని ఏంచేస్తారండీ అక్కగారూ అన్నాడు ఉత్తి కొంటెతనం కొద్దీ.

దానికేం జవాబు తోచలేదు కాని, అక్కడే ఉన్న మరో పిల్ల మంచి తెలివిగా చెప్పింది "విరిగిపోయిన సూది కాలులో గుచ్చుకుంటే నెప్పిపెడుతుంది తమ్ముడూ, అందుచేత, ఆ నెప్పి తప్పించుకోవడంకోసరం, ఆ సూదిని వీథిలో పారెయ్యాలి, అదీ తమ్ముడూ, విరిగిపోయిన సూదిముక్క అంగుకూ పనికొస్తుంది" అని చురుగ్గా చెప్పేసింది ★

ఎస్. సుబ్బులక్ష్మి, శ్రీకాకుళం.